

BIO SAM TUDJMANOV DRZAVNI NEPRIJATELJ

Author: [Drago Hedl](#)

Novinar IWPR pregledao je svoj tajni policijski dosje i otkrio da ga je Tudjmanov rezim smatrao drzavnim neprijateljem

Kad me je u ponedjeljak 26. studenoga/novembra sluzbenica Ministarstva unutarnjih poslova pozvala telefonom i ljubazno upitala zelim li vidjeti svoj policijski dosje, moje davne sumnje da me je Tudjmanova tajna policija godinama uhodila dobile su i sluzbenu potvrdu. Bio sam, dakle, jedan od 126 hrvatskih novinara u kojima je Tudjmanov rezim vidio drzavne neprijatelje, te im godinama prisluskivao telefonske razgovore, otvarao pisma i slao dousnike, pazljivo biljezeci s kim se susrecu i sto govore.

Kad je 3. siječnja/januara 2000. Tudjmanova stranka, Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) izgubila izbore, novi ministar unutarnjih poslova, socijalist Sime Lucin, obećao je da će otvoriti sve policijske dosjee onih osoba koje je Tudjmanov rezim bezrazložno uhodio.

"Gotovo citave redakcije pojedinih tjednika bile su predmet obrade SZUP-a (Sluzbe za zastitu ustavnog poretka - tajna sluzba). Novinare koji su kriticki pisali o pojedinim visokim duznosnicima bivse vlasti svrstavalo se pod politicko nasilje i uhodilo", rekao je 5. studenoga/novembra, Sime Lucin, hrvatski ministar unutarnjih poslova, pred zgranutim novinarima koji su ostali zapanjeni njegovom izjavom da je medju stotinama i stotinama policijskih dosjea, bilo cak 126 novinarskih.

Tocno tri tjedna nakon sto je javnost saznala razmjere tajnih uhodjenja, dobio sam poziv da se suocim s onim sto su o meni godinama prikupljali tajni Tudjmanovi agenti.

Pred vratima velike, ruzne, sive zgrade hrvatskog Ministarstva unutarnjih poslova, u sredistu Zagreba, docekale su me, u petak 30. studenoga dvije ljubazne mlade policijske sluzbenice. Jedna od njih nosila je debelu plavkastu kartonsku kutiju, pa su me, kroz labirint hodnika, dovele u omanju, oskudno namjestenu prostoriju.

"Ovo je vas dosje", rekla je jedna od njih. "Prije nego vam ga damo na uvid, morate potpisati izjavu da ono sto vidite u dosjeu necete upotrijebiti protiv trecih osoba, niti iznositi podatke koji bi im mogli naskoditi."

Kad su otvorile ogromnu kartonsku kutiju, s brojem pod kojim sam bio zaveden i iz nje izvadili povecu kolicinu papira, osjecao sam se prilicno neobicno. Suocit cu se, dakle, s onim sto je radio drzavni neprijatelj, kako me je sluzbeno tretirala Tudjmanova vlast.

Dvije policijske sluzbenice, koje su bile neprekidno sa mnom otkako sam usao u zgradu Ministarstva unutarnjih poslova, objasnile su mi da nista ne smijem biljeziti, prepisivati ili snimati. Sjele su tako da vide svaki moj pokret. Jedna je citala knjigu, druga dnevne novine, no svako malo podizale bi pogled prema meni.

Vec prvi dokument s datumom 16. ozujka/marta 1995., oznacen kao "vrlo tajno" posve me zapanjio. U obrazlozenju zbog cega me se prati stoji "ekstremizam: srpski i hrvatski". Navode netocnu informaciju da sam bio u Irskoj i imao kontakt s Paulom Millerom, predstavnikom Amnesty Internationala.

Paula sam sreo, ali ne u Irskoj, gdje nikad nisam ni bio, vec u Londonu, gdje sam s njim napravio i intervju i objavio ga u "Feral Tribuneu". Kazu kako sam s njim raspravljao o ljudskim i politickim pravima u Hrvatskoj,

te narocito položaju srpske manjine. To su mogli zaključiti i iz intervjua, ili mojih telefonskih razgovora s redakcijom "Ferala", tako što su prisluškivali moje kolege u Splitu.

Naime, od druge polovine 1995. do kraja prve polovine 1996. radio sam u Londonu u Institutu za izvestavanje o ratu i miru, ali sam se često čuo s mojim kolegama u Splitu i povremeno im slao tekstove.

Policiju je zanimao i moj kontakt s Christopherom Bennetom, kojeg sam, kazu upoznao u Osijeku (čega se doista ne sjećam). Bennet je opisan kao novinar IWPR-a, a razgovarali smo - piše u policijskoj zabilješci, označeno kao "vrlo tajno" - o unutrašnjim političkim prilikama u Hrvatskoj, stanju u političkoj opoziciji, ljudskim pravima.

Zatim sažeci mojih telefonskih razgovora s Viktorom Ivancicom i Heni Erceg, urednicima "Ferala". Predlažem im temu, stoji u policijskim zabilješcima, o Hrvatima koji se nalaze na potjernici Interpola.

Posebno ih zanima moj intervju kojeg sam 1997. u Vukovaru dao novinarki beogradske "Duge". Opsirno citiraju moje odgovore, posebno dio koji se odnosi na moje procjene što će se događati s Hrvatskom "kad Tadžman ode".

Zanimljivo, od kraja 1996. razlog zbog kojeg me prate više nije "ekstremizam: srpski i hrvatski" već "ekstremizam: jugoslavenski, komunistički", te "zloupotreba civilnih organizacija".

Navodi se kako sam imao kontakte s Helsinki Watchem, potom opisuju moju suradnju sa fondacijom Georga Sorosa u Hrvatskoj. Posebno ih je zanimalo vrijeme kada sam trebao ući u Izvršni odbor Sorosovog Otvorenog društva. Bilježe razgovor moje urednice s visokim dužnosnikom Sorosove fondacije u New Yorku, Aryehom Neierom gdje razgovaraju o mom mogućem angazmanu u Sorosovoj fondaciji.

Razmišljam koliko je ljudi slusalo sve te telefonske razgovore, analiziralo ih, pisalo njihove sažetke. Listam i citam tajne policijske zapise, no nigdje ne nalazim dokument tko je dao nalog za moje prisluškivanje. Znači li to da sam prisluškivan bez odobrenje ministra, da je netko iz najvišeg vrha vlasti naredio da se prisluškuje cijela redakcija "Ferala", novina koje su bile trn u oku Tadžmanova rezima. Odgovor na to pitanje vjerojatno nikada neće saznati.

Iznenadilo me je što u mom dosjeu nema nikakvih stvari iz privatnog života. Neki od novinara koji su otišli pogledati svoj dosje (dio ih je odbio da to uradi) ostali su zgranuti policijskim bilješcima koje zalaze u vrlo privatne, čak krajnje intimne stvari. Novinaraka zagrebackog "Nacionala" Jasna Babić javno je iznijela na Hrvatskoj televiziji kako je u tajnom policijskom dosjeu pronašla čak i nalaze svojih ginekoloških pregleda.

Glavni urednik "Globusa" Damir Butković pronašao je u svom dosjeu snimak telefonskog razgovora kojeg je vodio sa svojom mamom, gdje mu ona objašnjava kako se priprema jelo od rezanaca i vrganja! Novinarka "Globusa" Djurdjica Klancir, iz vremena dok je bila glavna urednica tog lista, u svom je dosjeu pronašla policijske bilješke koje se bave procjenom kvalitete njezinoga braka.

U mom dosjeu takvih pikanterija nema, no ne znači da ih nema negdje drugdje. Tajna Tadžmanova policija radila je i psiho-portrete svih prisluškivanih novinara, koji su zajedno s analizom pisanja pojedinih medija, predstavljali obiman materijal kojeg je po Tadžmanovu nalogu radila tajna policija. Dio tih dokumenata nalazi se u nekim novinarskim dosjeima, u nekima, poput mog, ih nema.

Kad sam pročitao sve što je o meni, kao državnom neprijatelju Tadžmanove Hrvatske, tokom pet godina prikupila tajna policija, službenice su me upitale hocu li potpisati dokument da se moj dosje uništi ili, pak, želim da ostane sacuvan. Odlučio sam se za ovo drugo. Mislim da bi bilo strasno uništiti dokaz koji, možda

bolje od svega, razoblicava pravu prirodu Tudjmanova rezima.

Ujedno bit ce to i kljucni dokaz na sudu, u procesu kojeg kane podici mnogi tajno praceni novinari. Ni njima, kao ni meni, nije prvenstveni cilj traziti odstetu. Zelja nam je da ljudi koji su naredjivali takva policijska pracenja, a posebno dva posljednja Tudjmanova ministra unutarnjih poslova, Ivan Jarnjak i Ivan Penic, vise ne sudjeluju u ikakvom politickom zivotu Hrvatske.

Tuzno je, ali istinito, obojica su i danas zastupnici u hrvatskom parlamentu.

Drago Hedl je urednik IWPR-a u Hrvatskoj i novinar "Feral Tribuna".

Location: Croatia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bio-sam-tudjmanov-drzavni-neprijatelj>